

Małgorzata Konarska

Konsultant w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego dla województwa mazowieckiego

Niepubliczny Zakład Medycyna Rodzinna s.c.

05-600 Grójec, Ul. Olimpijska 8, Tel. 48 6642288, e-mail: mtkonarska@onet.pl

**Opinia w sprawie kompetencji pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej
dotyczących zakładania i usuwania cewnika z pęcherza moczowego u
mężczyzn**

Ustawa z dnia 27 października 2017 roku o podstawowej opiece zdrowotnej określa wykształcenie jakie powinna posiadać pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. 2017, Poz. 2217, art. 7). Zgodnie z tą ustawą pielęgniarką podstawowej opieki zdrowotnej może być pielęgniarka z tytułem magistra pielęgniarstwa lub pielęgniarka, która ukończyła lub jest w trakcie realizacji odpowiedniego rodzaju kształcenia podyplomowego wymienionego w powyższej ustawie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko - dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. 2012, Poz. 245) absolwent studiów na kierunku pielęgniarstwo na poziomie licencjackim w trakcie realizacji programu kształcenia zawodowego nabywa umiejętności dotyczące zakładania cewnika do pęcherza moczowego oraz usuwania cewnika u kobiet i mężczyzn, zatem pielęgniarka w ramach kształcenia zawodowego (podstawowego) nabywa umiejętności niezbędne do wykonywania zabiegu cewnikowania pęcherza moczowego u mężczyzn.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 września 2016r. w sprawie zadań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej i położnej podstawowej opieki zdrowotnej (Dz.U. 2016, poz. 1567) pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej obejmując opieką świadczeniobiorców wykonuje świadczenia z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki, świadczenia diagnostyczne, lecznicze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne w warunkach ambulatoryjnych (w miejscu udzielania świadczeń – gabinet pielęgniarki poz) oraz w środowisku zamieszkania świadczeniobiorcy. Jednym ze świadczeń leczniczych należących do jej zadań jest *cewnikowanie pęcherza moczowego i usuwanie cewnika oraz płukanie pęcherza moczowego* (załącznik nr 2, część II, pkt 6, ppkt.4,5) zatem powinna wykonywać to świadczenie zarówno w gabinecie pielęgniarki podstawowej opieki

zdrowotnej jak i w środowisku zamieszkania świadczeniobiorcy. Przepisy prawa nie określają płci świadczeniobiorcy u którego zabieg ma być wykonany, dotyczy to więc kobiet i mężczyzn.

Obowiązujące przepisy prawa pozwalają stwierdzić, że zakładanie i usuwanie cewnika z pęcherza moczowego u mężczyzn należy do zadań pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej. Sam fakt czy pielęgniarka posiadająca wykształcenie zgodne z ustawą o podstawowej opiece zdrowotnej posiada wiedzę i umiejętności do zakładania i usuwania cewnika z pęcherza moczowego u mężczyzn uzależniony jest od tego, czy odbyte przez nią kształcenie zawodowe zawierało treści o tej tematyce. Jeżeli nie to w myśl ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o zawodach pielęgniarki i położnej *pielęgniarka i położna mają obowiązek stałego aktualizowania swojej wiedzy i umiejętności zawodowych oraz prawo do doskonalenia zawodowego w różnych rodzajach kształcenia podyplomowego* (Dz. U. 2018, Poz. 123, art. 61.1), więc powinna uzupełnić wiedzę i umiejętności dotyczące cewnikowania mężczyzn.

Oczywiście zgodnie z ustawą o zawodach pielęgniarki i położnej *pielęgniarka i położna mogą odmówić wykonania zlecenia lekarskiego oraz wykonania innego świadczenia zdrowotnego* (Dz. U. 2018, Poz. 123, art. 12) pod warunkiem, że odmowa nie spowoduje stanu zagrożenia życia pacjenta, pielęgniarka niezwłocznie zgłosi fakt odmowy wykonania świadczenia przełożonemu lub osobie zlecającej w formie pisemnej podając przyczynę odmowy, niezwłocznie uprzedzi pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego bądź opiekuna faktycznego o takiej odmowie i wskaże realne możliwości uzyskania tego świadczenia u innej pielęgniarki, położnej lub w podmiocie leczniczym. Przepis powyższy pozwala pielęgniarce na odmowę założenia i usuwania cewnika z pęcherza moczowego u mężczyzn pod wymienionymi w nim warunkami jeśli nie nabyła ona umiejętności do wykonania tego zabiegu.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia w z dnia 28 lutego 2017 roku w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego mówi, że *pielęgniarka lub położna może udzielać samodzielnie bez zlecenia lekarskiego świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych, zgodnie z posiadaną wiedzą i umiejętnościami nabytymi po ukończeniu szkoły pielęgniarskiej lub szkoły położnych (...)* (Dz. U. 2017, Poz. 497, §2), więc pielęgniarka która nabyła wiedzę i umiejętności w zakresie zakładania i usuwania cewnika z pęcherza moczowego u mężczyzn może wykonywać te świadczenia samodzielnie bez zlecenia lekarskiego.

Wykaz środków pomocniczych, do stosowania których są uprawnione pielęgniarki i położne samodzielnie bez zlecenia lekarskiego zawiera również *cewniki urologiczne, cewniki jednorazowe urologiczne lub hydrofilowe cewniki urologiczne, worki do zbiórki moczu z odpływem* (załącznik nr 4).

Grójec, 28.09.2018

mgr Małgorzata Konarska
KONSULTANT WOJEWÓDZKI
w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego